

เทศน์เช้า วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ วันนี้วันพระ วันพระ วันโกนเป็นวันแสวงบุญของชาวพุทธ ชาวพุทธปรารถนาบุญกุศลใด สิ่งที่ชาวพุทธปรารถนาบุญกุศลเพราะปรารถนาเรื่องความสิ้นไปแห่งทุกข์ ถ้าความสิ้นไปแห่งทุกข์นะ พระพุทธศาสนาสอนที่นี่ แต่กิจกรรมที่เราทำกันอยู่นี้มันเป็นสถานะใด มันเป็นสิ่งตามความเป็นจริง มันเป็นเรื่องของท่าน ศีล ภาวนา เรื่องของท่านๆ นะ วันพระ วันโกน เราไปวัดไปวาขึ้นมาเพื่อทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลของเราเพื่อปูพื้นฐานให้กับผู้ที่เขาศึกหัดใหม่ ๆ

การฝึกหัดใหม่ ถ้าเราไม่มีทาน ไม่มีทานของเรา หัวใจมันคับแคบไป ถ้าหัวใจมันมีทานของมัน ถ้ามีทาน มีศีล มีภาวนา ถ้าหัวใจของเรา รู้จักการเสียสละทาน ถ้ารู้จักการเสียสละทาน มันยอมรับสถานะความเป็นจริง ๆ ใจ ถ้าความเป็นจริง เราฟังไว้ จริตนิสัยของเยาวชน ถ้าเยาวชนเราฝึกหัดเขาๆ ฝึกหัดเขาขึ้นมา พอเขาโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เขาก็ฝึกหัดคนต่อไป ๆ ใจ ศาสนาจะยั่งยืน ถ้าอยู่ที่ความเป็นมนุษย์ของคน ศาสนามันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก ถ้าหัวใจของสัตว์โลก ประเพณีวัฒนธรรมมันก็ปลูกฝังมากับความรู้สึกรู้สึกของคน

ความรู้สึกรู้สึกของคน ประเพณีวัฒนธรรมขึ้นมา ถ้าคนมันฟื้นฟูขึ้นมา สิ่งที่เป็นวัตถุๆ สิ่งที่เป็นสังคมาๆ เดี่ยวก็เจริญงอกงามขึ้นมาครั้งหนึ่ง เดี่ยวก็ยุบย่อยไปครั้งหนึ่ง แต่ความตั้งใจในหัวใจ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริงใจ ถ้าทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง วันพระ วันโกน เรามาวัดมาวาของเรา มาวัดมาวาของเราเพื่อฝึกหัดหัวใจของเรา ถ้าฝึกหัดหัวใจของเรา เห็นใหม่ คนสำคัญที่สุด คน คู่ใจ เวลาถ้าคนที่ได้ฝึกหัดดีแล้ว คนที่ได้ฝึกหัดดีแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝึกหัดในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ดวงเดียว ได้ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดวงเดียว เป็นผู้สั่งสอนเทวดา อินทร์ พรหมทั้งหมด

ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด มนุษย์ถ้าได้ฝึกหัดดีแล้ว มนุษย์ได้ฝึกหัดดีแล้วมันจะมีความสุขในหัวใจของตน ถ้ามันมีความสุขในหัวใจของตนนะ สภาวะแวดล้อมเป็นเรื่องรองๆ เลย แต่ถ้ามนุษย์ สิ่งที่มีมนุษย์มีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เราต้องเสมอสังคม เราต้องเทียบเทียบสังคม เราต้องเจริญก้าวหน้ากว่าเขา เราเจริญก้าวหน้า แยกทุกข์แยกยากทั้งนั้นนะ

แต่ถ้ามนุษย์ที่ฝึกดีแล้ว เราก็ต้องเทียบหน้าเทียบตาสังคมทั้งนั้นนะ เพราะมนุษย์ คนที่มีสติปัญญา หน้าทีการงานของเรา หน้าทีการงานของเรา ถ้าหน้าทีการงานของเรา เราเกิดมา คุณิพระเราบิณฑบาตมา ภัตกิจๆ นั่นก็เป็นหน้าทีการงานอย่างหนึ่ง การกินก็เป็นหน้าทีการงานอย่างหนึ่ง การกิน การอยู่ การอาศัยก็เป็นหน้าทีการงานอย่างหนึ่ง แต่เวลาเห็นว่าการกิน การอยู่เป็นความสุขใจ เวลาหน้าทีการงาน การแสวงหาเป็นความทุกข์ความยากของเราไป

แต่ถ้าคนที่จิตที่ฝึกดีแล้ว จิตได้ฝึกดีแล้ว หน้าทีการงานเป็นการเคลื่อนไหว เป็นการทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ทำให้จิตใจผ่องแผ้ว ถ้าจิตใจที่ฝึกดีแล้วทำสิ่งใดก็มีความสุขไปทั้งนั้นนะ ถ้าจิตใจที่ยังไม่ได้ฝึกฝนมามันมีความทุกข์ความยากไปทั้งนั้น สิ่งใดที่เป็นของของเรานี้ไม่มีสิ่งใดเป็นที่น่ารื่นรมย์เลย สิ่งใดที่เป็นของคนอื่นมันน่ารื่นรมย์ไปทั้งหมดเลย แต่ถ้าเราฝึกใจดีแล้วๆ สิ่งที่อยู่กับเรามันน่ารื่นรมย์ไปทั้งหมดเลย มันน่ารื่นรมย์เพราะหัวใจเราดีแล้วไง ถ้าหัวใจดีแล้ว

คุณิ อนาถบิณฑิกเศรษฐีเป็นเศรษฐีนะ ชื่อเชตวันๆ เอาแบ่งกัปปุเลยนะ ปุเพื่อชื่อที่นี้ถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตกทุกข์ได้ยากขึ้นมา อนาถบิณฑิกเศรษฐีกินข้าวกับน้ำผักคอง มันจะสูงส่งแค่ไหน มันจะต่ำต้อยแค่ไหน อนาถบิณฑิกเศรษฐีก็เป็นอนาถบิณฑิกเศรษฐีอย่างนั้นนะ สูดถ่ายแล้วฟื้นฟูกลับมาๆ ก็กลับมาเป็นเศรษฐีเหมือนเดิมใจ เขาไม่ทุกข์ไม่ยากของเขา

เวลาเขาทุกข์เขายาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บัญญัติวินัยนะ ไม่ให้เข้าไปในเขตบ้านของเสขบุคคล ถ้าเขามีเขาให้หมด ขนาดข้าวกับน้ำผักคอง พระมาต้องให้พระไปก่อน ให้พระไปก่อน เพราะหัวใจเขาสูงส่ง อนาถบิณฑิกเศรษฐี เห็นไหม

สิ่งที่จิตที่ฝึกดีแล้วๆ มนุษย์ถ้าได้ฝึกหัวใจของตนดีแล้ว ความทุกข์ความยากในหัวใจเบาบางลง ความทุกข์ความยากในหัวใจเบาบางลง เราจะมีความสุขๆ เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มัน

ยับยั้งความรู้สึกนึกคิดได้ เวลาความรู้สึกนึกคิดที่มันแปลนตัวเองมันมีความทุกข์ความยากขึ้นมา เราฝึกหัดสติของเรา ฝึกหัดสติของเรา ถ้ามันยับยั้งได้ เรารับรู้รส รสของสติธรรม ถ้าเราทำความเข้าใจเข้ามาได้นี้เป็นสมาธิธรรม ถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่มีความมหัศจรรย์

สิ่งที่เขามหัศจรรย์ มหัศจรรย์ในปัญญาๆ เป็นภาวนามยปัญญาไง ปัญญาที่รู้เท่าทันของตัวเอง ปัญญาที่รู้เท่าทันความรู้สึกนึกคิดของตัวเองทั้งหมด ปัญญาที่ไม่ให้กิเลสมันเกิดขึ้นมาในหัวใจของเราเลย ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญาที่ประเสริฐมาก มันมีรสมีชาติ มันมีความสุข

แม้แต่ความทุกข์เวลามันแผดเผาขึ้นมา เราก็รู้จักรสชาติของมันใช่ไหม เวลาจิตสงบลงได้ เรารู้รสชาติของความสงบระงับ รสชาติของสมาธิธรรมไง แต่ถ้าเกิดปัญญาๆ ภาวนามยปัญญา คุณสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ดวงใจดวงใดที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมายังไม่เกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา เขาจะมีมรรคมีผลของเขาเป็นไปไม่ได้

แต่ถ้าเขามีภาวนามยปัญญาขึ้นมา อาสวัภยญาณ ญาณหยั่งรู้นะ มันเป็นปัญญาญาณนะ ปัญญาญาณที่เกิดขึ้นในหัวใจมันจะเป็นความมหัศจรรย์ไง เพราะเวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติใหม่ นะ เขาบอกว่าความคิดนี้เร็วมาก ความทุกข์ความยากในหัวใจมันแปลนตลอดเวลาไป แต่เวลาที่มีสติปัญญามันเท่าทันหมดๆ สิ่งๆ หนึ่งขนาดนี้มันยังเท่าทันใจ แล้วเวลาที่เกิดปัญญาๆ คนคนนั้น จะเห็นความมหัศจรรย์ของจิตของตนเอง จิตของตนเองที่มันทุกข์มันยาก ที่มันทุกข์มันยาก เพราะเราไม่เห็นจิตของเราเองไง เราไปเห็นแต่ความคิดของเราไป ความคิด อารมณ์ความรู้สึก ไม่ใช่จิต เกิดจากจิต แต่ไม่ใช่จิต เวลาอารมณ์ความรู้สึกอันนั้นเรารู้ได้อารมณ์ความรู้สึกอันนั้นไง ความทุกข์ความยากอันนั้นมันแผดเผาเราไป แต่เราไม่เห็นจิตใจของเราเลย

ที่ว่ากิเลสตัดหาความทะยานอยากที่มันเบียดเบียนหัวใจของเรา มันย้ายหัวใจของเรา ความคิดๆ ถ้าความคิดมันเป็นเรา เวลาความคิดที่มันดับไปแล้ว ความคิดที่มันเคยคิดแล้วหายไป แล้วทำไมเรายังอยู่ละ

ความคิดไม่ใช่เรา เกิดจากจิต ความคิดเกิดจากจิต เพราะมันไม่มีสติปัญญา ไม่มีการฝึกหัด ไม่รู้เท่าทันความคิดของตน แล้วไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่มีมรรคไม่มีผลได้มีความเห็นในหัวใจของตน มันไม่เป็นปัจเจกตั้งเป็นสันตวิภูฏิกโก

ศึกษารรณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาไม่น้อยไหนก็ศึกษามาเพื่อประดับ
ปัญญาของตนๆ ปัญญาอย่างนี้เป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาวิชาชีพ โลกีย์ปัญญาคือ
ปัญญาของโลก ปัญญาของโลกเกิดจากโลกทัศน์ เกิดจากจิตๆ แต่มันไม่ใช่จิตใจ แต่เวลาทำความ
สงบของใจเข้ามามันเข้าสู่จิตของตนเองๆ สัมมาสมาธินั้นคือจิตของตน

เวลาเกิดปัญญาขึ้นมา เวลาฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นมาๆ เวลาปัญญามันเกิดขึ้น เราดูเราเห็น
ทั้งนั้นนะ เราดูเราเห็นทั้งนั้นนะ ถ้าเราไม่รู้ไม่เห็นนะ เราจะแก้กิเลสเราได้อย่างไร แต่ที่มันทุกข์
มันยากอยู่นี้เพราะมันไม่รู้ เพราะมันไม่รู้ รู้แต่ความคิดของตน รู้แต่สัญญาอารมณ์นะ แล้วก็มอง
สื่อภายนอก พอมองสื่อภายนอกก็เรื่องของความเป็นอยู่ เรื่องของสังคม แล้วเราก็พยายามส่งออก
ไปทั้งนั้นนะ แต่จิตมันส่งออกไปๆ ใจ ความเป็นอยู่ของสังคม ความเป็นอยู่ของเรา เราต้องอยู่ให้
ได้อย่างนั้น เราต้องเป็นอย่างนั้น เราต้องเป็นอย่างนั้น มันก็ส่งออกทั้งนั้นนะ

ความส่งออกไปนะ แล้วข้างในพื้นฐานมันไม่แข็งแรงนะ มีแต่ความทุกข์ความยาก แต่
เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านจะส่งออกขนาดไหน แต่ถ้ามันมีพื้นฐาน มีพื้นฐานของเรา พื้นฐาน
ที่เราฝึกคิดแล้ว เราต้องสื่อสาร เราต้องคุยทั้งนั้นนะ แต่การสื่อสารการคุย แต่พื้นฐานของเรามันคง
ขึ้นมา มันส่งออกไปมันก็ไม่ออกไปทั้งหมดใช่ไหม มันออกไปสื่อสารเพื่อความเป็นจริงใช่ไหม
แต่มันมีปัญหาเรารู้เท่า แล้วถ้าเราฝึกหัดของเรา ปัญญามันจะเกิดขึ้นอย่างนี้

ที่เรามาวัดมาว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน ชรรณะทั้งหลายลงสู่หัวใจ
ของสัตว์โลก ลงสู่หัวใจของสัตว์โลกนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนคนที่ไม่มีกิเลส เวลา
คนที่สิ้นกิเลสไปแล้วนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ต้องสอน สิ่งนั้น เพราะเขาสิ้นกิเลส
เขาก็รู้ความเป็นจริงของเขาอยู่แล้ว แต่เวลาสอน เขาสอนคนที่ไม่มีกิเลส แต่เวลาเราจะมาประพฤติ
ปฏิบัติก็บอกว่า “เราคนกิเลสหนา เราคนที่ไม่มีความสามารถ เราคนที่ทำอะไรไม่ได้ เราอำนาจ
วาสนาน้อย” นี่เวลากิเลสมันตัดทอนมันตัดทอนอย่างนี้

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเราะ มันก็ชีวิตประจำวันเรานี้แหละ หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจ
ออกนี่ก็ โธ ศึกษารรณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอาหัวใจเราเกาะไว้ พุทธานุสติ ที่
มันจะเป็นพุทธานุสติได้เพราะจิตของเราเกาะพุทโธ ถ้าเกาะพุทโธมันก็เป็นพุทธานุสติ ทั่วๆ ที่
เราศึกษามา พุทธะ พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราศึกษามาทั้งนั้นนะ แต่ความศึกษามันก็ศึกษา
มา สัญญาอารมณ์ๆ ใจ แต่เวลาความคิด ความรู้สึกเกิดขึ้นก็เกิดขึ้นอย่างนี้

แต่ถ้าเรากำหนดพุทโธๆ เวลาพุทโธมันละเอียดเข้ามามันปล่อยทั้งหมด มันปล่อยพุทโธด้วย ตัวมันเองมันเป็นตัวของมันเอง ตัวพุทโธแท้ๆ พุทโธแท้ๆ คือความรู้สึกของเรา ถ้าความรู้สึกของเรามันปล่อยพุทโธเข้ามา ความรู้สึกนึกคิดก็เหมือนกัน ความคิดที่มันเกิดดับๆ ก็ความคิดเราทั้งนั้นนะ เวลามันปล่อยเข้ามามันก็ปล่อยเข้ามาสู่จิต แต่มันปล่อยเข้ามาสู่จิตแล้วมันไปไหนล่ะ มันไปไหน เพราะมันไม่มีสติ มันไม่มีผู้ที่รักษา มันก็หายไปเลย ก็กลายเป็นตกกล้วยก็กลายเป็นนั่งหลับไปไง การนั่งหลับ เราก็นอนหลับอยู่แล้ว เวลาเราพักผ่อนนอนหลับเราก็นอนของเรา แล้วเวลานอนหลับ จิตเรายู่ไหนล่ะ

นี่เหมือนกัน เวลาพุทโธ เวลานั่งสมาธิภาวนาปล่อยให้มันหายไป แล้วบอกนั่นเป็นสมาธิๆ...นั่นเป็นภวังค์ทั้งนั้นนะ การนอนหลับก็เป็นภวังค์ชนิดหนึ่ง นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นภวังค์ ถ้ามันเป็นสมาธิก็เป็นมิจลสมาธิ

แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมามันสติสมบูรณ์ พุทโธของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามามันมีสติพร้อมทั้งนั้นนะ เวลาคนทำสมาธิได้ตื่นตื่นมาก ตื่นตื่นมากเพราะมันเป็นความมหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์ จิตของเรานี้แหละ ที่คนทุกซ์คนยากอยู่ที่นี่ เวลามันเป็นจริงขึ้นมามันมหัศจรรย์ ทั้งๆ ที่ของเรา เราเห็นเองนะ เราก็มหัศจรรย์ตัวของเราเอง เรามหัศจรรย์จิตของเราเอง ถ้ามหัศจรรย์จิตของเราเอง ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ จิตที่สูงกว่าคอยพัฒนาขึ้นมา มันจะพัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร

จิตที่สูงกว่า สิ่งที่สูงกว่าก็เคยผ่านมาแล้ว สิ่งนั้นพอมันสงบเข้ามามันมีสติสัมปชัญญะพร้อม มันจะละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ ตั้งแต่ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ แล้วสมาธิมันมีประโยชน์อะไรล่ะ สมาธิมันมีความสุขไหม

เวลานักปฏิบัติเขาบอกว่า “สมณะไม่จำเป็น สมาธิไม่จำเป็น ใช้ปัญญาไปเลย ใช้ปัญญาไปเลย” ถูกถูกเหยียดหยาม ทั้งๆ ที่เขาไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น

แต่ถ้าคนรู้คนเห็นนะ สัมมาสมาธิ ตัวสมาธิเองมันก็มีความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบจนคิดสมาธิได้ คนที่เข้าสมาธิที่ไม่มีวิฤทธิภาวะบอกว่าสมาธินั้นคือนิพพานแล้วกันแหละ แต่ถ้าบอกว่าถ้าอย่างนั้นมันมีโทษอย่างนั้นเราทำสมาธิไปเพื่ออะไร

เราทำสมาธิไปก็เพื่อความสุขความสงบของเราไง ถ้าไม่มีความสุขความสงบของเราก่อน เราจะทำงานอะไร คนเหนื่อยยากมา คนทุกข์ยากมา จิตใจจะขาดรอนๆ บอกให้ทำงานๆ มันจะทำอะไร มีแต่ความทุกข์ความยาก จิตใจมันโดนกิเลสบีบบังคับมาแล้วบอกว่าใช้ปัญญาไปเลยๆ... มันปัญญาอะไร มันปัญญาของคนขาดแคลนไง ปัญญาของคนทุกข์ยากไง

แต่ถ้าทำสมาธิทำความสุขของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจสงบเข้ามาก่อน เวลาใจสงบเข้ามาก่อนมันสมบูรณ์ขึ้นใหม่ มันไม่ใช่คนทุกข์คนยาก มันไม่ใช่คนขาดแคลนเพราะมันมีความสุข

คนเรานะ เวลาหิวกระหายมาขนาดไหน ได้ดื่มน้ำเข้าสักพักหนึ่ง ได้พักผ่อนแล้วมันจะมีความสุขมาก คนเรา ความสุขอย่างนั้นจิตสงบมันจะเป็นแบบนั้นนะ จิตสงบมันมีความสุขของมัน มันมีความสุขของมัน คนที่สุข คนที่สงบ คนที่มีกำลัง คนที่มีพลัง จิตที่มีกำลังๆ ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ปัญญาอย่างนั้นมันถึงจะเกิดขึ้นไง

“ไอ้ปัญญาอย่างนั้นเราใช้ปัญญาไปเลย สมาธิไปทำทำไม สมาธิมันเป็นสมณะ สมาธิมันไม่เกิดประโยชน์”

แหม! คนทุกข์แล้วมันสุขมันไม่เกิดประโยชน์ได้อย่างไร ไอ้คนทุกข์คนยากแล้วมีความสุขมันบอกว่าไม่เกิดประโยชน์ แต่มันไม่เคยสุขนะสิ มันไม่เคยเจอสมาธิจริงๆ มันไม่เคยพักใจได้จริงๆ มันถึงบอกมันก็เหมือนกันไง เราก็ทุกข์เราก็อายุอยู่แล้ว พอปฏิบัติสมาธิ ยิ่งปฏิบัติมันก็ทุกข์ เพราะมันยังไม่ลงสมาธินะ มันก็ทุกข์เหมือนกันไง ก็บอกอย่างนั้นไม่มีประโยชน์...ก็เอ็งยังปฏิบัติยังไม่ได้ผลมันก็ไม่มีความประโยชน์นะสิ แต่เวลาเอ็งจิตสงบแล้ว ทำอะไรจะไม่ได้ประโยชน์

คนทุกข์คนยากมานะ เวลาได้พักได้ผ่อนแล้วทำไมมันจะไม่มีประโยชน์ แล้วประโยชน์อันนั้นมันสดชื่น สดชื่นแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา แล้วถ้าปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นนะ เราจะเห็นเลยละ อ้อ! ปัญญาที่เกิดจากสมาธิมันจะมีคุณประโยชน์อย่างนี้ ปัญญาที่เราเกิดขึ้นกันเองที่ว่ามันเป็นปัญญามันเป็นปัญญาทั้งนั้น การศึกษามาคือการจดจำมาทั้งนั้น การจดจำมาคือการคาดการเดาทั้งนั้น สิ่งที่ว่าเกิดขึ้นๆ ว่าเป็นปัญญาเป็นการคาดการหมาย การค้นการเดาทั้งนั้น มันไม่เป็นความจริงแม้แต่น้อยเลย เพราะไม่มีสมาธิ

พอมีสมาธิขึ้นมา มันจะเป็นการคาดการณ์ได้อย่างไร เพราะสัมมาสมาธิมันมีความสุข ความสงบ ความระงับ แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เวลาเกิดขึ้นจริงมันจะเกิดความมหัศจรรย์ซ้ำสอง ใจ เวลาเกิดความสุขมันก็เกิดความมหัศจรรย์แล้วชั้นหนึ่ง เวลาเกิดภาวนามยปัญญาที่เกิดจาก สัมมาสมาธิมันจะเกิดความมหัศจรรย์อีกชั้นหนึ่ง เพราะมันถอดมันถอน มันคลาย โอ๊ย! มันโล่ง มันโล่ง

แล้วเวลาเรียนมานะ เวลาไปศึกษาธรรมะ เวลาไปรู้อะไรก็ตื่นนะ อู้อู้อู! ดีมาก ดีมาก... โอ๊ยดี มากมันจำมาทั้งนั้นนะ เวลาดีจริงๆ พุดไม่ออก พุดไม่ออก หมายความว่า มันอ้างอิงออกมาไม่ได้ เลย มันจะพุดออกมาให้เป็นความรู้สึกให้มันสมบูรณ์ในความเห็นของเรามันพุดไม่ได้ แล้วมัน พุดไม่ได้

เวลามีปัญหา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไปตามปัญหาหลวงตา หลวงตาท่านบอกไม่ต้องพุด หรอก เราเข้าใจ ท่านไม่ต้องพุด โอ้คนที่มันเกิดจริงๆ นะ มันจะอธิบายความเป็นจริงของมัน มัน อธิบายออกมาไม่ได้ เวลาอธิบายไม่ได้ เอ๊ๆ อี้ๆ

หลวงตาบอกไม่ต้องพุดหรอกเราเข้าใจ เราเข้าใจ เห็นไหม คนที่ปฏิบัติแล้วเขาเข้าใจ โอ้ คนที่ไม่ปฏิบัติพุดแล้วมันกลัวผิดพุทธพจน์ ต้องให้เหมือนหมดเลย เหมือนก็เป็นสัญญาหมดเลย เหมือนก็เป็นจริง ทั้งๆ ที่สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์บนสัตว์นะ เวลาท่านสำเร็จแล้ว เวลาสั่งสอนมาได้ภิกษุมา ๖๐ องค์นะ ท่านบอกเอง “เธอทั้งหลายพ้นจาก บ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ เธอจงอย่าไปซ้อนทางกัน โลกนี้เราร้อนนัก โลกนี้เราร้อนนัก”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นถึงหัวใจของสัตว์โลกที่มันทุกข์มันยาก แล้วผู้ที่ ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่เป็นชาวพุทธจะมาดูถูกดูแคลนคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า มันเป็นไปได้หรือ ไม่ใช่ดูถูกดูแคลนคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ การจำมันเป็นการจำ แล้วมันมีกิเลสมาเทียบมาเคียง มันมีกิเลสบังเงาใจ กิเลสนั้นมันก็ธรรมะ ปฏิรูปๆ กิเลสมันก็พยายามจะดัดแปลงให้พอใจของตน ตนทำได้แค่นั้นมันก็บอกนี่พุทธพจน์ ถูกต้องๆ...นั่นแหละอ้างพุทธพจน์ๆ มันไม่เป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันติภูมิจึง

ถ้ามันเป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันติภูมิจึง มันต้องอ้างผลของการปฏิบัตินั้น มันต้องอ้างผลที่ ตามธรรมขึ้นมา นั่น ไม่ใช่อ้างพุทธพจน์ๆ

การอ้างพุทธพจน์เอาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบังหน้าไว้ แล้วมันพูดเรื่องพุทธพจน์แล้วใครอย่าเถียงนะ ถ้าเถียงถือว่าคูหมิ่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...คูกิเลสดี กิเลสมันหลอกเราได้ชั้นหนึ่งนะ มันยังถือทิวฏฐิมานะเอาพุทธพจน์มาบังหน้า แล้วเที่ยวระรานคนอื่นนะ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านเอาความจริงในหัวใจ นี่ปัจฉัจจัง สันทิฏฐิโก

เราเป็นชาวพุทธไง มนุษย์สำคัญที่สุด ในหัวใจของเรามีโอกาสมาก การเกิดเป็นมนุษย์มนุษย์มีคุณค่ามาก ถ้ามนุษย์มีคุณค่า มนุษย์มีกายกับใจๆ หน้าที่การงานของเรา เราหามาเพื่อสังคม หามาเพื่อชีวิตของเราให้แหละ แต่ธรรมะเพื่อหัวใจๆ ใจ แล้วถ้าใครเห็นคุณค่าของหัวใจ ใครเห็นคุณค่าของความทุกข์ความยาก แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะได้สมบัติจริงๆ ใจ เราจะได้ของแท้ๆ นะ

สาธุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นรัตนตรัยของเรา เราเคารพบูชาทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเป็นจริงๆ เราก็อยากได้เป็นเนื้อเป็นหนัง เป็นความจริงของเราขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมาแล้วไม่สงสัยในพุทธพจน์หรือ ไม่สงสัยในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แต่คนที่ยังไม่มีการปัจฉัจจัง สันทิฏฐิโกความเป็นจริง อ่างๆ อ่างไปทั่ว แล้วเวลาอ้างขึ้นมาก็สมบัติอ่างๆ ไม่ใช่สมบัติความเป็นจริงใจ

เราจะเอาสมบัติความเป็นจริง เราถึงพยายามฝึกหัดของเรา ฝึกหัดของเรา หายใจเข้านี่ก็ พุท หายใจออกนี่ก็ โอ้ถ้ามีสติ อย่าหายใจทิ้งเปล่าๆ อยู่ที่ไหนก็ต้องหายใจอยู่แล้ว หายใจเข้านี่ก็ พุท หายใจออกนี่ก็ โอ้ที่มันคิดฟุ้งซ่านไป โอ้คิดวิตกวิจารณ์ไป ดับหมด แล้วเราจะมีความสุขพอกับดำรงชีวิตของเรา เอวัง